

INSTITUT
D'ESTUDIS
TERRITORIALS
GENERALITAT DE CATALUNYA
UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Document de Treball / Working Paper # 30

**Components del creixement demogràfic
dels municipis metropolitans en el període
2000-2006**

Joan López Redondo

Març 2007

Components del creixement demogràfic dels municipis metropolitans en el període 2000-2006

Joan López Redondo. Institut d'Estudis Territorials

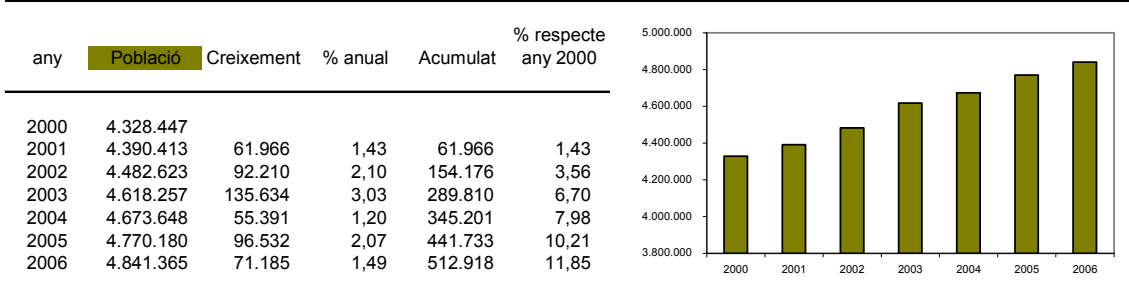
Març de 2007

Creixement

La població de la regió metropolitana de Barcelona ha passat de 4.328.447 habitants l'any 2000 a 4.841.365 el 2006. És a dir, ha experimentat en sis anys un increment de 512.918 habitants, el que representa un 11,9%¹.

Aquest creixement posa fi a una etapa de gairebé dues dècades d'estancament demogràfic, en què la població del conjunt de la regió mostrava molt lleugeres oscil·lacions al voltant dels 4,25 milions d'habitants.

Taula i gràfic 1: Evolució de la població de la regió metropolitana de Barcelona, 2000-2006

Aquesta represa del creixement es produeix, però, en un moment en què **el saldo migratori amb la resta de Catalunya i d'Espanya és clarament negatiu per a la regió metropolitana**. Així, entre 2000 i 2006 l'rbm rep de la resta de Catalunya 90.203 persones menys de les que hi envia. Aquest dèficit es reproduïx per a la resta d'Espanya, tot i que amb un volum sensiblement menor, de 22.042 persones.

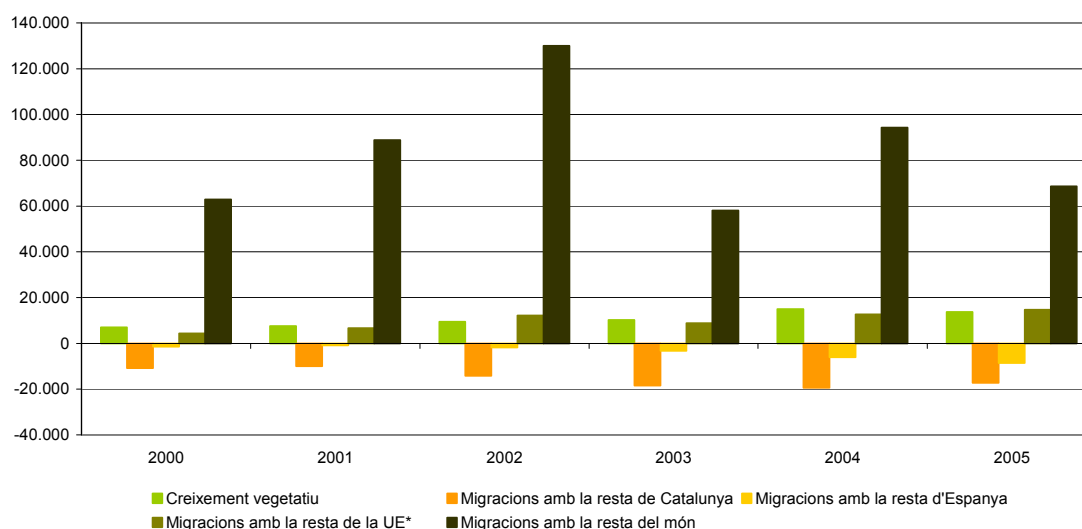
En aquest escenari de pèrdua neta de població per emigració als àmbits territorials veïns, dues causes expliquen la represa del creixement total. En primer lloc, tot i que de manera molt moderada, **un lleuger i segurament eventual repunt del creixement natural**, de manera que el període 2000-2006 es tanca amb una diferència de 63.026 naixements per sobre de les defuncions. Si bé és cert que el creixement natural de la regió metropolitana mai no ha estat negatiu, sí que cal tenir en compte que al llarg de la dècada dels noranta es va arribar a situacions en què els naixements superaven de molt poc a les defuncions. Així, l'any 1995, que marcà un mínim històric en el volum de naixements (37.455), les defuncions arribaren a 35.986. Deu anys més tard, mentre la mortalitat es manté en nivells similars (8,55‰ l'any 2005), el nombre de fills per dona ha passat d'1,13 a 1,38 i, amb això, la taxa bruta de natalitat ha crescut del 8,81‰ al 11,54‰. Com s'ha dit, però, aquest repunt respon en gran mesura a la decisió de tenir fills de les generacions més plenes nascudes als anys seixanta i setanta, de manera que un cop aquestes generacions hagin superat la seva etapa reproductiva, les següents, cada vegada més buides, no podran mantenir aquests nivells de natalitat, encara

¹ Les dades d'stock emprades en aquest article corresponen al Padró continu de Població, i estan referides a l'1 de gener dels anys 2000 al 2006. Les dades de fluxos (naturals i migratoris) corresponen als moviments produïts al llarg dels anys transcorreguts entre aquestes dues dates, és a dir, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 i 2005. Les dades provenen de l'Institut d'Estadística de Catalunya i l'Institut Nacional de Estadística.

que augmentin molt la seva fecunditat. De fet, l'any 2004 va mostrar ja un màxim de creixement natural (15.037 persones) que ha començat a caure al llarg de 2005 (13.663). I si bé cal atribuir aquesta reducció de la taxa de creixement a un augment en l'erràtica trajectòria de la mortalitat, el cert és que els naixements moderen també la seva taxa d'increment, i augmenten el 2005 poc més de la meitat del que ho havien fet l'any anterior.

En segon lloc, el veritable motor del creixement demogràfic al llarg d'aquest període ha estat l'arribada d'importants contingents de migració estrangera, bàsicament extracomunitària. La immigració exterior ha estat la principal responsable del creixement metropolità, amb l'arribada de més de mig milió de persones entre 2000 i 2006, xifra que gairebé multiplica per deu el creixement natural i que permet compensar i superar àmpliament les pèrdues produïdes pels moviments amb la resta de Catalunya i d'Espanya².

Taula i gràfic 2: Components de creixement de la població metropolitana, 2000-2006

*: 2000 a 2003: UE15; 2004 i 2005: UE25.

Així, doncs, l'actual fase de creixement demogràfic de la regió metropolitana trenca l'estancament observat al llarg de les dues darreres dècades i es basa en un lleuger repunt del creixement natural i, sobretot, en la important arribada d'immigració estrangera, sense la qual, el saldo migratori amb la resta de Catalunya i d'Espanya portarien a la regió metropolitana a una pèrdua neta de població.

Redistribució

El creixement de població descrit més amunt ha afectat a pràcticament tots els municipis de la regió metropolitana. Únicament Badia del Vallès, amb una pèrdua de gairebé dos mil habitants, surt significativament d'aquesta dinàmica³.

² Val a dir que no es disposa de dades completes de migració exterior per al conjunt del període. D'altra banda, els creixements anuals que resulten de les diferències de les dades per nacionalitats provinents dels padrons mostren en algunes ocasions desviacions molt notables respecte al creixement total. Per aquests motius, i considerant que el principal factor distorsionador rau principalment en les dificultats de comptabilització de la immigració d'origen extracomunitari, les xifres de migració comunitària aportades provenen de la diferència observada entre les dades de nacionalitat dels padrons de cada any, mentre que la migració extracomunitària s'ha comptabilitzat com la resta entre els diversos creixements i les diferències entre les poblacions padronals totals.

³ Els altres dos municipis metropolitans que perden població en aquest període són el Montseny (-2 habitants) i Òrrius, aquest darrer degut segurament a un error estadístic, en no disposar-ne de dades de migracions internes.

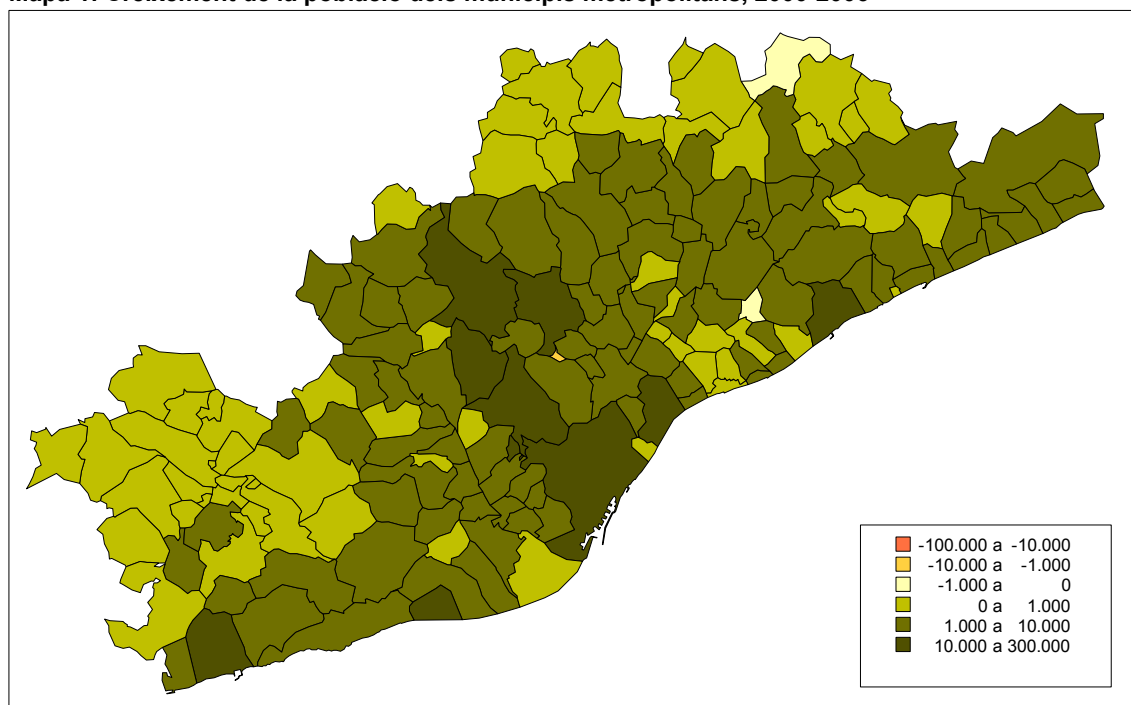
En aquest creixement generalitzat, però, es poden observar diverses intensitats que afecten de manera diferent als municipis. Si bé els municipis més poblats, com Barcelona i les principals capitals metropolitanas, són els que apleguen els creixements més destacats en termes absoluts, les taxes de creixement més altes es troben lluny d'aquests nuclis, i tendeixen a afectar els municipis petits i mitjans de la primera i segona corones.

Així, els municipis menors de 10.000 habitants, que concentraven l'any 2000 poc més de 368.000 habitants, incrementen la seva població en 111.760 persones, més que el creixement de la ciutat de Barcelona, que comptava amb quatre vegades més població. De la mateixa manera, els municipis entre 10.000 i 50.000 habitants mostren creixements absoluts del mateix volum que el de totes les ciutats entre 50.000 i 250.000 habitants. És a dir, **tot i que hi ha un creixement generalitzat de població a tots els municipis, es continua produint un transvasament del pes relatiu des dels municipis més grans i densament poblats cap als nuclis més petits situats en zones cada vegada més perifèriques.**

Taula i gràfic 3: Evolució de la població per grandària dels municipis, rmb 2000-2006

Població l'any 2000	2000	2006	diferència	%
Menys de 1.000	12.143	15.539	3.396	27,97
De 1.000 a 4.999	126.544	171.559	45.015	35,57
De 5.000 a 9.999	230.073	293.422	63.349	27,53
De 10.000 a 19.999	342.733	412.209	69.476	20,27
De 20.000 a 49.999	544.362	621.799	77.437	14,23
De 50.000 a 99.999	548.293	613.399	65.106	11,87
De 100.000 a 249.999	1.028.033	1.107.836	79.803	7,76
Barcelona	1.496.266	1.605.602	109.336	7,31
Total	4.328.447	4.841.365	512.918	11,85

Mapa 1: Creixement de la població dels municipis metropolitanas, 2000-2006

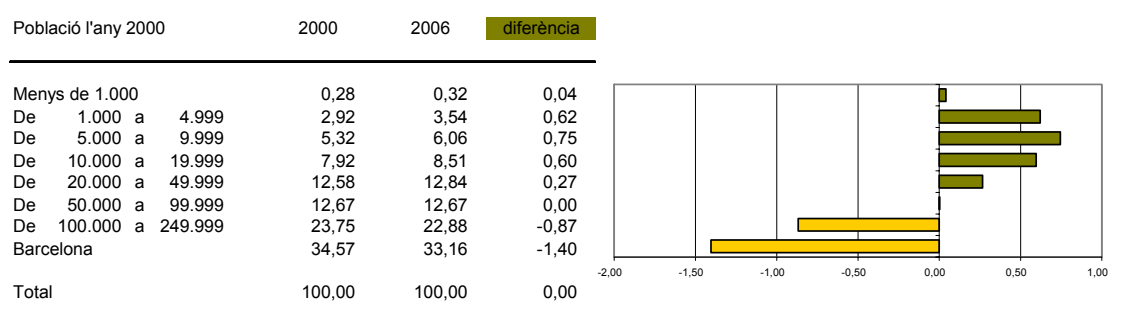

Com a resultat, el repartiment de la població al llarg del territori metropolità es veu sensiblement alterat, amb una gran majoria de municipis que veuen incrementar el seu pes relatiu (principalment Castelldefels i el litoral del Garraf, així com la part més occidental del Vallès, amb Sant Cugat i Terrassa al capdavant), i un centre metropolità que, malgrat els importants guanys absoluts, veu reduït el seu pes al conjunt de la regió.

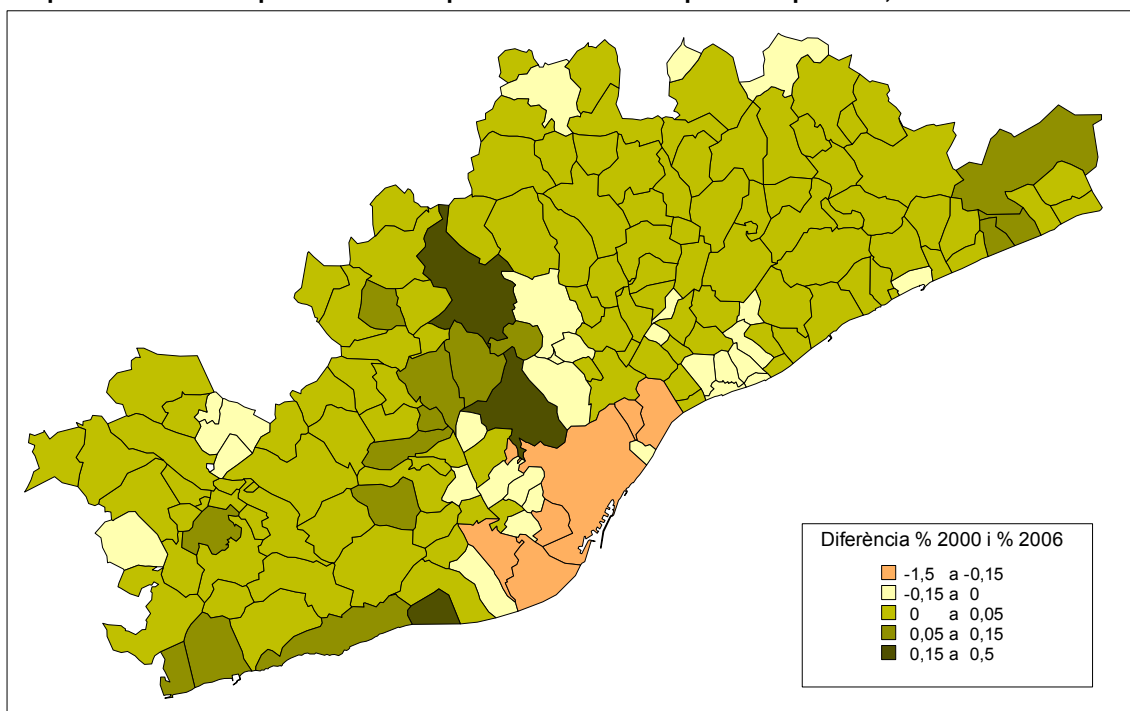
Així, doncs, per a tots els municipis del Barcelonès i la part del Baix Llobregat que configura el seu continu urbà, la represa del creixement demogràfic ha estat insuficient per aturar un procés de pèrdua relativa de població iniciat fa més de dues dècades i que es manté en l'actualitat amb tanta o més intensitat.

El que és més destacable en aquests moments, però, és l'extensió, tot i que de manera molt moderada, d'aquesta pèrdua de pes relatiu a alguns municipis de la segona corona metropolitana que, fins fa no gaire temps, mostraven unes taxes de creixement força superiors a la mitjana. Aquests primers símptomes d'esgotament de la capacitat de creixement afecta, així, a tot el baix Maresme i algunes parts del Baix Llobregat .

Taula i gràfic 4: Evolució del pes relatiu de la població de cada grup de municipis, rmb 2000-2006

Mapa 2: Evolució del pes relatiu de la població dels municipis metropolitans, 2000-2006

Components de creixement dels municipis metropolitans

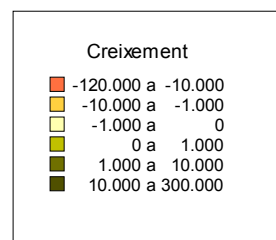
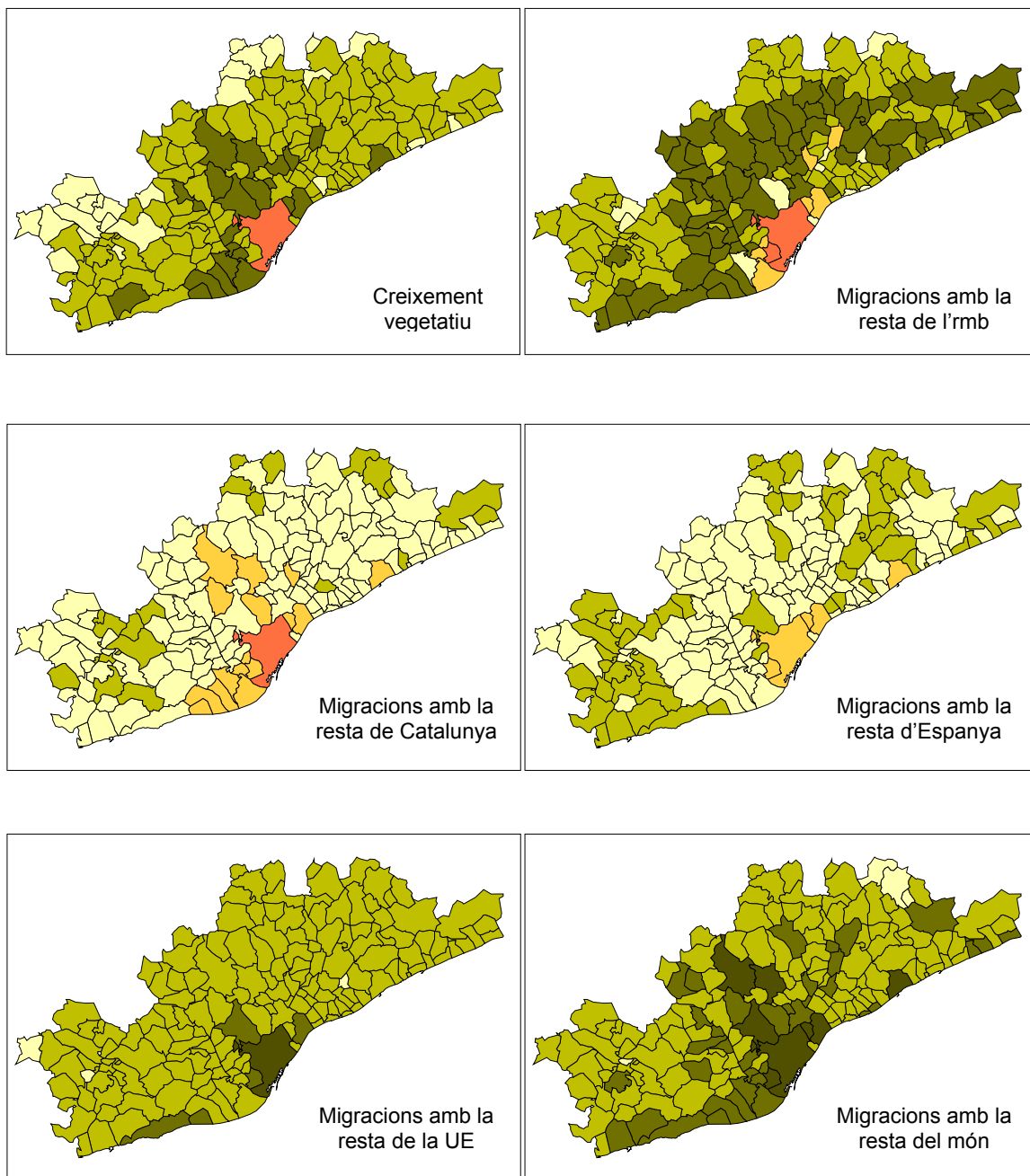
Més enllà del pes de cada municipi sobre el conjunt del territori metropolità, el més destacable en l'actual fase demogràfica és segurament la diversitat d'elements que configuren el creixement o decreixement poblacional de cadascun dels municipis. Així, de l'observació conjunta d'aquests elements i de la comparació entre els diversos municipis metropolitans (mapa 3), es poden extreure algunes conclusions:

- En primer lloc, **no tots els municipis gaudeixen d'un creixement natural positiu**, i algun d'ells fins i tot experimenta pèrdues netes considerables. En termes absoluts, Barcelona és clarament el que mostra un desequilibri més gran entre naixements (83.921) i defuncions (99.703) en aquest període, però molts altres municipis mostren igualment saldos negatius. Alguns d'ells, especialment els del massís del Montseny, l'altiplà del Moianès o bona part del Penedès, presenten característiques eminentment rurals, i han mostrat al llarg dels darrers anys unes pautes demogràfiques poc destacables, ja sigui per la seva atonia o per la baixa significació estadística que permet un volum de població tan petit.

En altres ocasions, però, es comencen a observar creixements naturals negatius en municipis que havien mostrat al llarg dels darrers anys saldos clarament positius, com és el cas d'Alella. Segurament encara és massa aviat per saber si aquesta tendència respon a la superació de la fase en què l'arribada d'importants contingents migratoris metropolitans formats per població jove i en edat reproductiva ha donat pas a un inevitable procés d'envelliment i a una reducció del nombre de naixements. En qualsevol cas, caldrà romandre atents al moment en què aquesta transició es produeixi no únicament a Alella, sinó a tots els municipis que han viscut una trajectòria demogràfica similar al llarg dels darrers anys.

- En segon lloc, **es mantenen els moviments migratoris redistributius a l'interior de la regió metropolitana** iniciats als anys vuitanta i consistents, bàsicament, en la sortida de població dels municipis centrals i més densament poblats cap a àrees progressivament més allunyades de la resta de la regió. Així, en aquest període 2000-2006, Barcelona mostra un saldo migratori de -112.823 persones; però també altres municipis com l'Hospitalet de Llobregat (-15.679), Santa Coloma de Gramenet (-9.054), Badalona (-7.764) o, en menor mesura, Cornellà de Llobregat, Esplugues de Llobregat, el Prat de Llobregat, Mollet del Vallès o Granollers responen a aquesta mateixa tendència.
- En tercer lloc, **pràcticament tots els municipis metropolitans presenten saldos migratoris negatius amb la resta de Catalunya i d'Espanya**. Tan sols alguns municipis del Penedès i, pel que fa a les relacions amb Espanya, també del Garraf i el Vallès Oriental mostren un lleuger saldo positiu. Aquests municipis, però, no compensen les importants diferències dels municipis centrals de la regió metropolitana, i molt especialment de Barcelona (-29.957 amb la resta de Catalunya i -7.519 amb la resta d'Espanya), de manera que el saldo del conjunt de la regió és, com s'ha vist anteriorment, favorable als dos àmbits exteriors.
- En quart lloc, **tots els municipis metropolitans veuen incrementar en aquest període el seu volum d'immigrants estrangers**, els quals tendeixen a mostrar unes pautes de localització molt similars a les de la població total. Aquesta migració és majoritàriament d'origen extracomunitari, i tan sols en alguns pocs municipis, bàsicament del Garraf, mostren un saldo de migrants de la Unió Europea similar o superior als extracomunitaris. Aquest element ha estat el principal responsable del creixement demogràfic viscut als darrers anys pels municipis més grans de la regió metropolitana. Ara bé, es pot començar a observar una tendència a la moderació del procés d'arribada que ha fet que alguns municipis de l'entorn més proper de Barcelona (l'Hospitalet de Llobregat, Sant Adrià de Besòs) hagin vist el darrer any (2005-2006) frenar el creixement que havien viscut al llarg dels anys anteriors.

Mapes 3: Creixement demogràfic dels municipis metropolitans 2000-2006

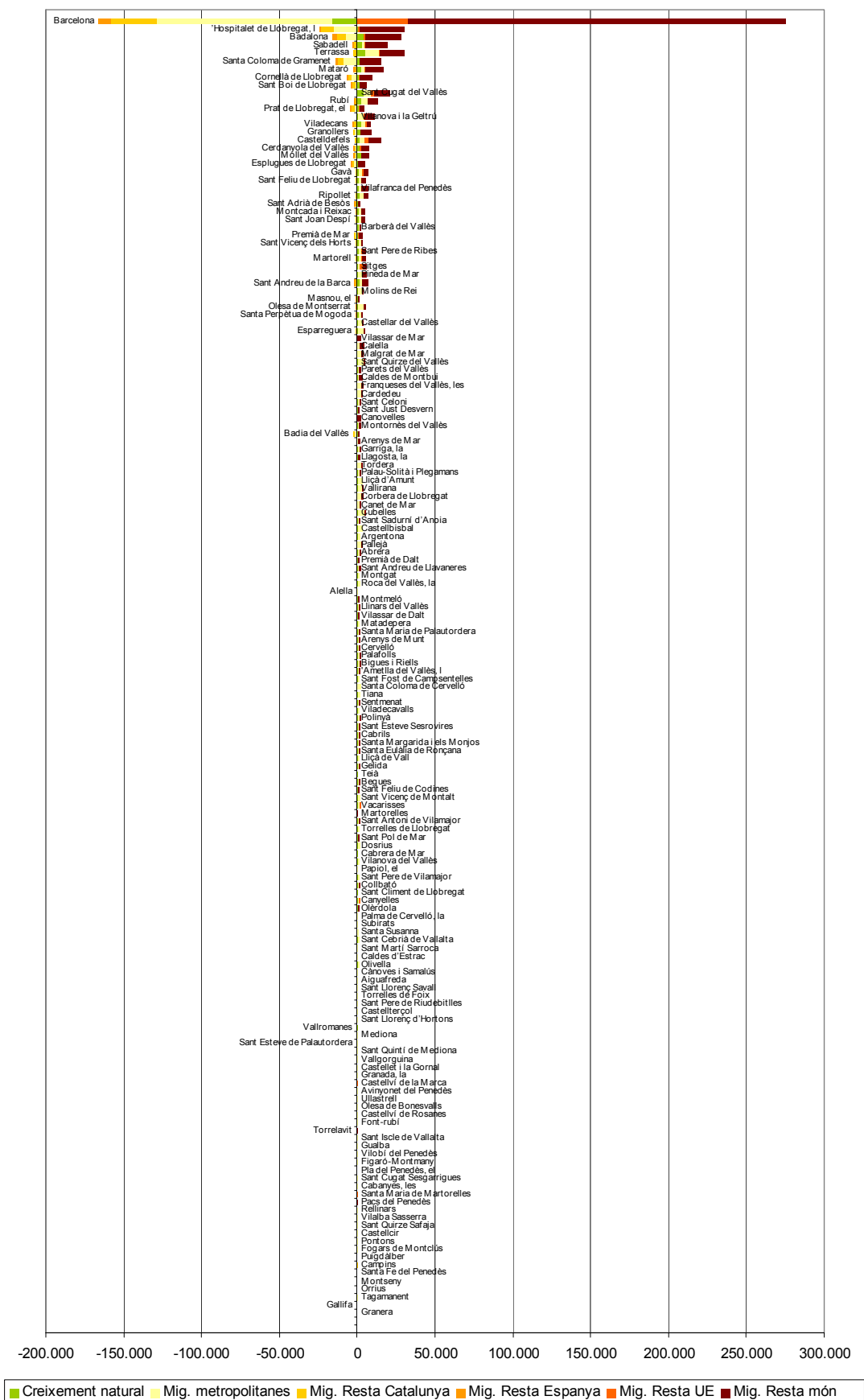
Com a resultat de la combinació d'aquestes quatre tendències dels components de creixement demogràfic, es pot realitzar una primera **tipologia de municipis**:

- Un primer grup de municipis amb creixements totals de la seva població molt petits o fins i tot decreixement, però amb un considerable saldo migratori negatiu amb els àmbits més propers (resta de la regió metropolitana, Catalunya i Espanya) que és compensat pel volum net de migració exterior. En aquests casos caldria parlar no tant de creixement de la població com a tret demogràfic predominant sinó de **substitució de la població per immigració d'origen estranger**. Tal seria el cas de municipis com l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, el Prat de Llobregat, Sant Adrià de Besòs, Badia del Vallès o Martorelles.
- Un segon grup format per aquells municipis on l'important pes de la migració exterior supera el saldo migratori negatiu amb els àmbits més propers, de manera que provoca un **creixement demogràfic exclusivament o fortament basat en la migració exterior**. En aquells casos en què el creixement natural no és també negatiu això és degut, en bona part, a l'increment de la natalitat que ha comportat la pròpia immigració estrangera. En aquest grup es troben municipis com Barcelona, Badalona, Cornellà de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Granollers, Mollet del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Martorelles, Esplugues de Llobregat i alguns municipis del baix Maresme, com el Masnou o Premià de Mar als que, pel seu discret saldo amb la resta de la regió metropolitana, també es podria afegir Sabadell, Mataró, Sant Just Desvern, Canovelles, Vilassar de Mar i Alella.
- Un tercer grup de municipis que **basen fortament el seu creixement en les migracions intrametropolitanes**. De fet, per a la majoria de municipis metropolitans el principal factor de creixement demogràfic no és la immigració exterior sinó la procedent d'altres municipis metropolitans, especialment de Barcelona i els altres municipis del seu entorn més proper. D'aquesta manera, si bé al conjunt de la regió metropolitana la migració exterior esdevé l'element de més pes en l'evolució demogràfica, aquest element ha tendit a tenir més incidència en els municipis més grans, de manera que la major part de municipis han crescut més degut a altres factors, especialment a les migracions metropolitanes.
- Finalment, un quart grup de municipis que **han diversificat el seu creixement entre diversos factors**, en alguns casos amb predomini de les migracions exteriors i en d'altres de les metropolitanes, i gairebé sempre amb una més dèbil contribució del creixement natural i, rarament, de les migracions amb la resta de Catalunya o Espanya.

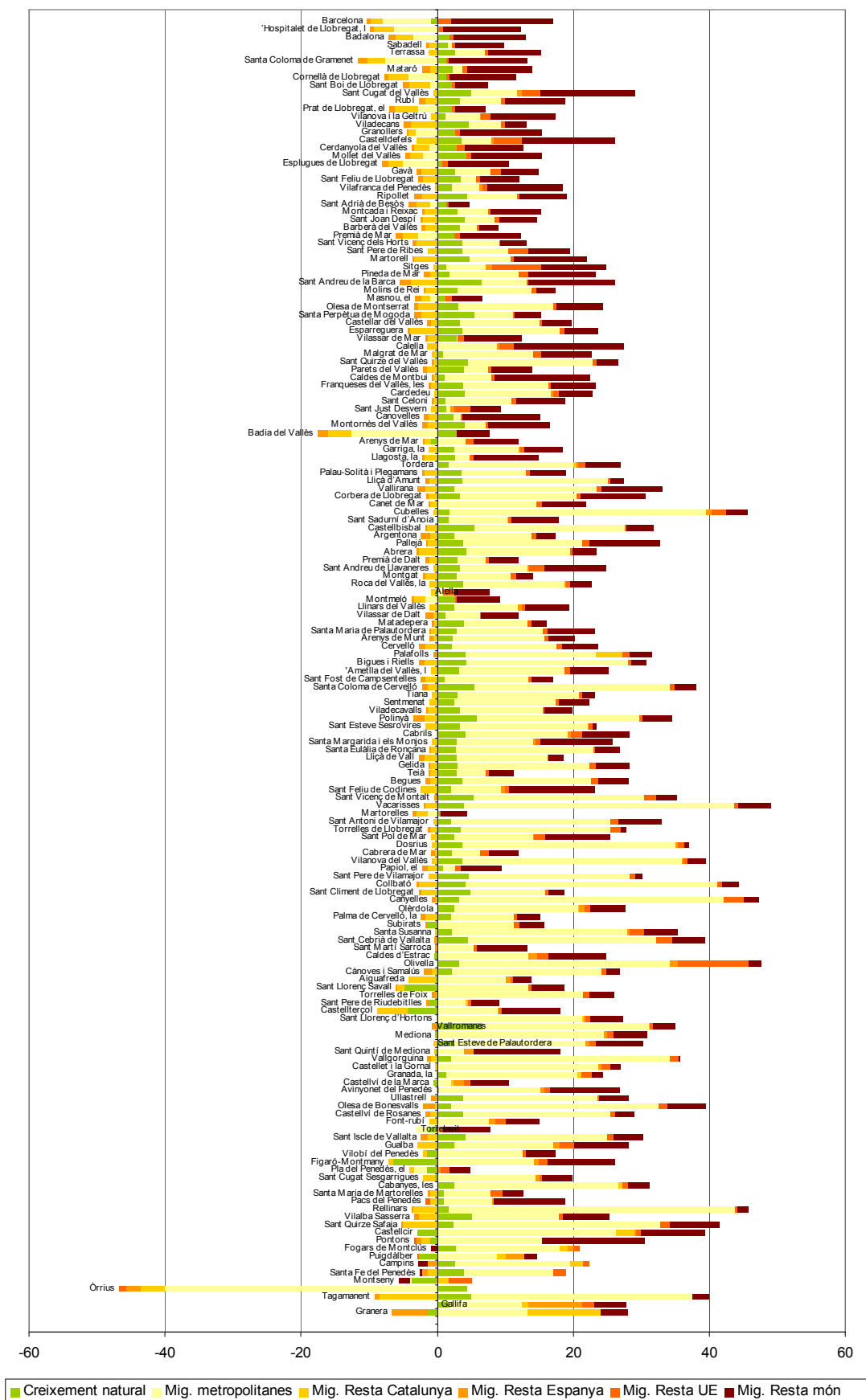
El mapa 4 ofereix una imatge simplificada d'aquesta tipologia, la qual es pot observar amb més detall en els gràfics 1 i 2.

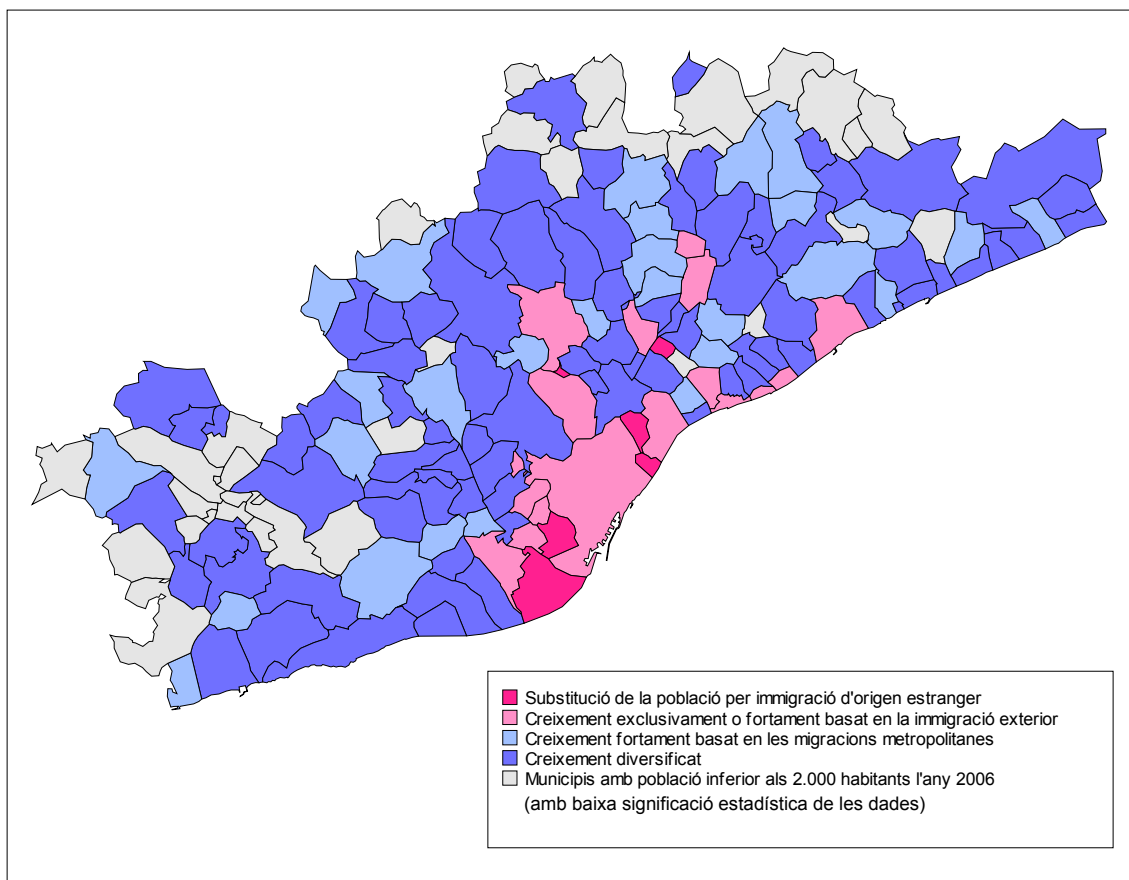
Gràfic 1: Components del creixement demogràfic dels municipis metropolitans 2000-2006. Creixement absolut (municipis ordenats per volum d'habitants 2006)

Gràfic 2: Components del creixement demogràfic dels municipis metropolitans 2000-2006. Creixement relatiu (municipis ordenats per volum d'habitants 2006)

Mapa 4: Tipologia dels municipis metropolitans segons els components del seu creixement demogràfic durant el període 2000-2006

Últims Documents de Treball publicats / Lastest published Working Papers

#	Títol / Title /	Autor / Author	Pàgines / Pages	Data / Date
030	Components del creixement demogràfic dels municipis metropolitans en el període 2000-2006	Joan LÓPEZ	10	03/2007
029	Les Migracions Residencials Extramunicipals a la Regió Metropolitana de Barcelona en el Període 2000-2005	Joan LÓPEZ	19	02/2007
028	El Procés de Segregació Social als Municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona: la Gent Gran	Joan LÓPEZ	6	02/2007
027	El Procés de Segregació Social als Municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona: la Població Immigrada	Joan LÓPEZ	6	02/2007
026	Indicadors de Qualitat de Vida dels Àmbits Inframunicipals de la Regió Metropolitana de Barcelona	Joan LÓPEZ	20	02/2007
025	Valoració Econòmica de les Propostes d'Actuacions per a la Millora de l'Accessibilitat a Tres Polígons Industrials de la Regió Metropolitana de Barcelona	Júlia BOSCH, Laura CAPEL & Gissel FERRARI	40	12/2006
024	Anàlisi de la Demanda de Transport a Tres Polígons Industrials de la Regió Metropolitana de Barcelona	Júlia BOSCH, Laura CAPEL & Gissel FERRARI	92	12/2006
023	Mercat de Treball: Informació Complementària per a un Millor Aprofitament de les Taules Input-Output de Catalunya	Júlia BOSCH, Lluís DÍAZ, Jaume GARCÍA & Sergi SOLANAS	31	11/2006
022	Avaluació del pes econòmic de l'esport a Catalunya: una proposta metodològica	Júlia BOSCH, Laura CAPEL, François COUGOULE, Gissel FERRARI, Jaume GARCÍA, Ferran SANCHO & Sergi SOLANAS	83	11/2006
021	Valoració de les propostes per millorar l'accessibilitat a tres polígons industrials de la Regió Metropolitana de Barcelona amb transport públic col·lectiu	Júlia BOSCH, Laura CAPEL & Gissel FERRARI	25	09/2006
020	Museo de Arte de Niemeyer: su lugar en el Paisaje Moderno de Caracas	Carola BARRIOS	20	12/2004
019	Anàlisi de l'Activitat Econòmica en Àrees Territorials Petites	Júlia BOSCH & Sergi SOLANAS	21	11/2004
018	Artificialització i Periurbanització a la Costa Brava	Xavier ABADIA, Laura AMADOR & Josep PRAT	9	11/2004
017	e-Supply Chain Management: Review, Implications and Directions for Future Research	Cristina GIMÉNEZ & Helena R. LOURENÇO	43	10/2004
016	Organización de los transportes e institucionalización de las áreas metropolitanas en Europa occidental	Rafael GIMÉNEZ i CAPDEVILA	11	07/2004